

УДК 711

ПРИНЦИПИ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ ГРОМАДИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

ГАСЕНКО Ліна¹, ЛУКАШ Євгенія²

Ключові слова

територіальне планування,
регіональний розвиток,
відновлення територій

Анотація

В роботі проаналізовано особливості розвитку українських територій в умовах військового стану, сформульовано основні заходи щодо покращення ситуації сталого розвитку сільських територій і головні принципи планування громад у військовий час.

Воєнний час гуртує українське суспільство дедалі тісніше. Сьогодні в Україні фактично зник поділ на соціальні верстви, політичні сили, професійні об'єднання і навіть групи за інтересами. Безумовним пріоритетом сьогодення стає визначення першочергових завдань, які мають покладатися на органи місцевого самоврядування регіонів і територіальних громад задля того, щоб, з одного боку, забезпечити їх максимальну ефективність в управлінні ресурсним потенціалом відповідних територій, а з іншого, налагодити координацію діяльності всіх владних інституцій з метою своєчасного забезпечення нагальних потреб фронту та відновлення економіки.

Розробка нової політики щодо регіонального розвитку потребує всебічного аналізу та оцінки нинішньої ситуації, яка пов'язана з війною та її впливом на території України в цілому та регіонів і територіальних громад зокрема. Основними особливостями розвитку українських територій в умовах військового стану є наступні.

1. Окупація українських територій. Значна частина української території є окупованою, на значній частині проходять активні бойові дії, звільнені території частково заміновані. Майже повністю заблоковані порти, які є надзвичайно важливими для експорту української продукції, зокрема продовольства. Альтернативні транспортні можливості не зможуть перекрити потребу у довгостроковій перспективі.
2. Вимушена міграція. Мільйони українців покинули свої домівки, як у регіонах, де тривали чи тривають бойові дії, так і в тих, де не було бойових дій. Значна частина виїхали за кордон. Станом на травень 2022 року понад 11 мільйонів українців були змушені покинути місця свого постійного проживання.
3. Руйнування інфраструктури. За час війни Росія зруйнувала тисячі об'єктів інфраструктури (руйнування продовжується досі, тому точну кількість зруйнованого зараз не можливо оцінити), у тому числі тих, які є дуже важливими для відновлення регіонів та їх розвитку –

¹ Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», доцент кафедри автомобільних доріг, геодезії та землеустрою, к.т.н., ORCID: 0000-0002-1310-914X, e-mail: lin02011@meta.ua

² Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», аспірант, ORCID: 0000-0001-7161-3857, e-mail: eyakovleva32@gmail.com

аеропорти, мостові переходи, житло та об'єкти соціального характеру для повернення людей.

4. Втрата транзитного потенціалу. До війни Україна позиціонувала себе, як потужна транзитна держава, міст між Європою та Азією. Через Україну проходили низка міжнародних транспортних коридорів, ще кілька планувалось будувати. У нинішній ситуації цей потенціал втрачено напевне на довго, що в свою чергу призводить до суттєвого скорочення економічних можливостей розвитку більшості українських територій, прилеглих до російського та білоруського кордонів. Втрата транзитного потенціалу, закриті кордони на схід та північ змінюють пріоритети планування та відновлення/будівництва доріг, відкриття новий транспортних коридорів.
5. Деіндустріалізація промислових міст та регіонів. Найбільші руйнування зазнали і зазнають промислові міста і регіони України. Так у Маріуполі зруйновані найбільш меткомбінати ім. Ілліча та Азовсталь, загальні втрати податків від знищення підприємств можуть сягати близько 50 млрд. гривень. Зруйновано або сильно пошкоджено Лисичанський та Кременчуцький НПЗ, багато підприємств чи цехів підприємств Харкова, Києва, Чернігова, Миколаєва, Сум, Охтирки і багатьох інших. Таким чином відбувається деіндустріалізація міст та регіонів, які визначали промисловий потенціал України. Це суттєво впливає зараз та впливатиме у майбутньому на розміщення продуктивних сил по території України та й визначатиме можливості повернення чи не повернення людей у ці промислові міста та регіони.

Основні заходи щодо покращення ситуації сталого розвитку сільських територій та сталого розвитку землекористування в Україні, на думку авторів, мають передбачати:

- удосконалення нормативно-правової бази та механізмів регулювання розвитку земельних відносин;
- удосконалення системи планування та регулювання функціонування землекористування шляхом землеустрою та оптимізації землекористування;
- розроблення та прийняття державних і регіональних стандартів, норм і правил у сфері охорони земель та землеустрою;
- здійснення оцінки інвестиційної привабливості земельних ресурсів та формування відповідного банку даних для підприємців і інвесторів;
- формування реєстру обмежень у використанні земель природоохоронного, історико-культурного, оздоровчого значення, особливо цінних земель й особливої охорони.

Отже, головними принципами при плануванні громади у військовий час мають бути:

- 1) забезпечення наявності доступних облаштованих укриттів на території громади та забезпечення громади достатньою кількістю засобів оповіщення;
- 2) створення укриттів на випадок ядерної загрози;
- 3) створення резервних територій для житлового садибного будівництва для потреб внутрішньоопереміщених осіб;
- 4) забезпечення населених пунктів базовим громадським обслуговуванням (магазинами, амбулаторіями, відділеннями зв'язку);
- 5) розосередження критичної інфраструктури та виробництва задля запобігання терористичним актам ворога;
- 6) резервування території для сільськогосподарського виробництва або для підприємств які евакуюють свої потужності з уражених територій;
- 7) впровадження заходів оздоровлення навколишнього середовища.

Висновок.

Війна для України сьогодні – це не лише поточні втрати людей та економіки, це довготривалі негативні наслідки та обмеження майбутнього розвитку на довгі роки. Це слід сприйняти як об'єктивну реальність і робити кроки, які б мінімізували негативний вплив цих викликів на існування та розвиток держави.

Література

- [1] 1. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» (2011).
[2] Закон України «Про засади державної регіональної політики» (2015).
Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (2015).
Мішина Н.В. Територіальні громади та об'єднані територіальні громади в Україні. Наукові праці НУ ОЮА. 2019. Т. 24. С. 75–80.
Тхаркахо М.М., Марков П.Н., Ешев М.А. К вопросу об особенностях британской модели местного самоуправления (управления). Colloquium-journal. 2019. No 15. С. 131–133.
Нестерович В.Ф. Конституційно-правова модернізація органів державної влади у рамках утвердження демократії участі в Україні. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. 2016. No 1. С. 67–76.
Бориславська О.М., Заверуха І.Б., Школик А.М. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / За ред. О. М. Москаленко. – К.: Центр політико-правових реформ – 2012. – 212 с.
Багмет М.О., Євтушенко О.Н. Базові принципи діяльності територіальних інститутів управління в контексті Європейської хартії місцевого самоврядування / М.О. Багмет, О.Н. Євтушенко // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – 2007 – № 56. – С. 56–60.

PRINCIPLES OF COMMUNITY TERRITORIES DEVELOPMENT PLANNING UNDER MILITARY CONDITIONS

HASENKO Lina, LUKASH Yevheniia

Abstract. The work analyzes the peculiarities of Ukrainian territories development under martial law, formulates the main measures to improve the situation of rural territories sustainable development and the main principles of community planning in wartime.

Keywords: territorial planning, regional development, territories recovery.